

Ministerikomitean suositus CM/Rec(2022)6 jäsenvaltioille nuorten kansalaisyhteiskunnan ja nuorten suojelemisesta sekä heidän tukemisestaan demokraattisiin prosesseihin osallistumisessa

(Ministerikomitea antoi suosituksen 17. maaliskuuta 2022
ministerien sijaisten 1429. kokouksessa)

Johdanto-osa

Euroopan neuvoston perussäännön 15 artiklan b kappaleen määräysten mukaisesti ministerikomitea, joka

katsoo, että Euroopan neuvoston päämääränä on luoda läheisempi yhteys sen jäsenvaltioiden välille sellaisten ihanteiden ja periaatteiden turvaamiseksi ja toteuttamiseksi, jotka ovat niiden yhteistä perintöä, sekä jäsenvaltioiden taloudellisen ja sosiaalisen edistyksen helpottamiseksi,

katsoo, että Euroopan neuvoston jäsenvaltiot ovat sitoutuneet takaamaan jokaiselle lainkäyttövaltaansa kuuluvalla ne oikeudet ja vapaudet, jotka on suojattu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyllä yleissopimuksella (ETS nro 5, "yleissopimus"), sekä palauttaa mieliin jäsenvaltioiden velvollisuuden pidäytyä ihmisoikeusloukkauksista,

ottaa huomioon Euroopan sosiaalisen peruskirjan (hyväksytty vuonna 1961, ETS nro 35, jota on sen jälkeen muutettu ja täydennetty lisäpöytäkirjoilla ETS nrot 128 (1988), 142 (1991) ja 158 (1995) ja uudistettu vuonna 1996, ETS 163) sellaisena kuin Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea on sitä soveltanut ja tulkinnut,

pitää mielessä, että kansalaisjärjestöjen olemassaolo, jotka ilmaisevat erilaisia näkemyksiä ja kiinnostuksen kohteita, ilmentää yleissopimuksen 11 artiklan mukaista oikeutta yhdistymisvapauteen ja sitä, että jäsenvaltiot noudattavat demokraattisen moniarvoisuuden periaatteita sekä sitoutumista ihmisoikeuksiin ja oikeusvaltioperiaatteeseen,

pitää mielessä suosituksen CM/Rec(2018)11 tarpeesta vahvistaa kansalaisyhteiskunnan toimintatilan suojelua ja edistämistä Euroopassa; tässä suosituksessa ministerikomitea ilmaisi "syvän huolestumisensa siitä, että kansalaisyhteiskunnan toimintatila on kaventumassa muun muassa jäsenvaltioiden rajoittavan lainsäädännön, politiikan ja viimeaikaisten säästötoimien vuoksi",

ottaa huomioon ministerikomitean 129. istunnon (Helsinki 17.5.2019) päätökset asiakirjassa "Yhteinen vastuu demokraattisesta turvallisuudesta Euroopassa – Tarve vahvistaa kansalaisyhteiskunnan toimintatilan suojelua ja edistämistä Euroopassa," ja ministerikomitean Euroopan neuvoston 70-vuotisjuhlavuonna hyväksymän julistuksen, jossa allekirjoittajat tunnustivat "kansalaisyhteiskunnan keskeisen roolin" ja sitoutuivat "merkitykselliseen ja läpinäkyvään vuoropuheluun kansalaisyhteiskunnan kanssa kaikilla tasoilla",

ottaa huomioon COVID-19-kriisin aikana Euroopan neuvoston pääsihteerin jäsenvaltioille suuntaaman ohjeiston, jonka mukaan jäsenvaltioiden poikkeukselliset toimet kriisiaikoina eivät saisi heikentää pitkän aikavälin intressiä turvata Euroopan neuvoston demokratiaan, oikeusvaltioon ja ihmisoikeuksiin liittyviä perusarvoja,¹

¹ "Demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen Covid-19-terveyskriisissä – Ohjeita jäsenvaltioille", tietoasiakirja SG/Inf(2020)11.

palauttaa mieliin päätöslauselman CM/Res(2020)2 Euroopan neuvoston nuorisosektorin strategiasta 2030, etenkin keskeisen teeman ”moniarvoisen demokratian elvyttämisestä, missä painopisteenä on erityisesti nuorten kansalaisyhteiskunnan kapasiteetin lisääminen osallistavan demokratian ja demokraattisen kansalaisuuden edistämiseksi jäsenistön sisällä ja ulkopuolella”,

palauttaa mieliin etenkin seuraavissa ministerikomitean jäsenvaltioille antamissa asiaan liittyvissä suosituksissa esitettyjen nykyisten periaatteiden sovellettavuuden: suositus CM/Rec(2017)4 nuorisotyöstä; suositus CM/Rec(2016)7 nuorten mahdollisuuksista käyttää oikeuksia; suositus CM/Rec(2015)3 vähäosaisten asuinalueiden nuorten sosiaalisten oikeuksien saavuttamisesta; suositus CM/Rec(2012)2 alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten osallistumisesta; suositus CM/Rec(2010)8 nuorisotiedotuksesta; suositus CM/Rec(2010)7 Euroopan neuvoston demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta koskevasta peruskirjasta; suositus CM/Rec(2007)14 kansalaisjärjestöjen oikeudellisesta asemasta Euroopassa; suositus REC(2006)1 kansallisten nuorisoneuvostojen roolista nuorisopolitiikan kehittämisessä; ja suositus Rec(2004)13 nuorten osallistumisesta paikalliseen ja alueelliseen elämään,

pitää mielessä Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen asianmukaiset suositukset:

- parlamentaarisen yleiskokouksen suositus 2134 (2018) kansalaisjärjestöjen toimintaa koskevista uusista rajoituksista Euroopan neuvoston jäsenvaltioissa sekä ministerikomitean antama vastaus tähän suositukseen;
- parlamentaarisen yleiskokouksen suositus 2086 (2016) epäasiallisten rajoitusten estämisestä kansalaisjärjestöjen toiminnassa Euroopassa sekä ministerikomitean antama vastaus tähän suositukseen;
- parlamentaarisen yleiskokouksen suositus 2085 (2016) ihmisoikeuksia puolustavien suojelusta ja heidän roolinsa vahvistamisesta Euroopan neuvoston jäsenvaltioissa sekä ministerikomitean antama vastaus tähän suositukseen;
- parlamentaarisen yleiskokouksen suositus 2015 (2013) nuorten perusoikeuksien toteutumisesta sekä ministerikomitean antama vastaus tähän suositukseen,

palauttaa mieliin Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressin suosituksen 128 (2003) uudistetusta Euroopan neuvoston peruskirjasta nuorten osallistumisesta paikalliseen ja alueelliseen toimintaan ja sen painotuksen nuorten ”tosiasiallisesta ja tehokkaasta” tai ”merkityksellisestä osallistumisesta neuvoo-antaviin elimiin”, eikä vain pelkästään ”heidän mukaan ottamistansa ilman tosiasiallista mahdollisuutta osallistua varsinaiseen päätöksentekoon”, sekä ministerikomitean antaman vastauksen tähän suositukseen,

palauttaa mieliin Euroopan neuvoston Demokratiaa oikeusteitse -komission (Venetsian komissio) 118. täysistunnossaan vuonna 2019 hyväksymän selvityksen yhdistysten rahoituksesta,

palauttaa mieliin Euroopan neuvoston Demokratiaa oikeusteitse -komission (Venetsian komissio) ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön (ETYJ) demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien toimiston (ODIHR) yhteiset suuntaviivat yhdistymisvapaudesta,

pitää mielessä Euroopan neuvoston suuntaviivat kansalaisten osallistumisesta poliittiseen päätöksentekoon,

on vakuuttunut siitä, että nuoret ja nuorten kansalaisyhteiskunta edistävät olennaisella tavalla demokratian ja ihmisoikeuksien kehittämistä ja toteutumista sekä demokraattisten instituutioiden toimintaa,

uskoo vakaasti, että demokraattisen yhteiskunnan kestävyys nojaa muun muassa nuorten luovuuteen, dynaamisuuteen, yhteisvastuullisuuteen ja osaamiseen,

on tietoinen, että nuorten kansalaisyhteiskunta on tärkeä alusta kaikkien nuorten demokraattiselle sosiaalistumiselle mahdollistamalla kansalaistietoisuuden, joka tutustuttaa nuoret aktiiviseen kansalaisuuteen, ja kehittämällä heidän valmiuksiaan osallistua yhteiskuntaan ja puuttua epäoikeudenmukaisuuteen,

on tietoinen siitä, että nuorten aito ja merkityksellinen osallistuminen demokraattiseen elämään, erityisesti nuorten kansalaisyhteiskunnan kautta, on tärkeää demokraattisempien, rauhanomaisempien ja osallistavampien yhteiskuntien rakentamiseksi, ja näin ollen on tärkeää, että nuorilla on mahdollisuus toimia muutosten edistäjänä,

korostaa Euroopan neuvoston nuorisoalan yhteisjohtamisjärjestelmän merkitystä esimerkkinä mielekkäästä nuorten osallistumisesta,

on tietoinen, että nuorten aktiivisen kansalaisuuden taustalla on yhä laajempi kirjo kysymyksiä, jotka ilmenevät monissa eri muodoissa ja tavoilla, jotka eivät välttämättä vastaa perinteistä poliittista osallistumista,

tunnustaa, että nuoret ja nuorten kansalaisyhteiskunta ovat erityisen haavoittuvia monille kielteisille suuntauksille, jotka ovat tunnusomaisia demokratian taantumiselle ja jotka muodostavat merkittävän riskin demokratiollemme, kuten kyberuhat ja disinformaation levittäminen ja sen vaikutukset,

on tietoinen, että nuoret ja nuorten kansalaisyhteiskunta tarvitsevat kestävän, turvallisen ja suotuisan ympäristön, jossa jokaisen yksilön yksityiselämää kunnioitetaan, ja että heidän kiinnostustaan ja aktiivista osallistumistaan aloitteisiin, jotka elvyttävät moniarvoista demokratiaa, helpotetaan,

katsoo, että kaikkien nuorten esteetön ja täysimääräinen pääsy oikeuksiin, mukaan lukien sananvapaus ja kokoontumis- ja yhdistymisvapaus, on olennainen osa ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta, mutta on syvästi huolestunut rajoittavien lakien ja muiden kansalaisyhteiskunnan toimintaa rajoittavien toimien rapauttavasta vaikutuksesta näihin oikeuksiin,

suosittelee, että jäsenvaltioiden hallitukset

1. edistävät ja soveltavat tämän suosituksen liitteessä esitettyjä toimenpiteitä, joilla pyritään tunnistamaan ja ehkäisemään nuorten kansalaisyhteiskunnan uhkia sekä varmistamaan, että kaikki nuoret ja nuorten kansalaisyhteiskunta voivat osallistua demokraattisiin poliittisiin prosesseihin merkityksellisellä tavalla;
2. ottavat näitä toimenpiteitä toteuttaessaan asianmukaisesti huomioon kaikkien nuorten, myös aliedustettujen ja syrjäytyneiden nuorten, erityistarpeet ja -tilanteet sekä syyt tiettyjen ryhmien vähäiseen osallistumiseen;
3. edistävät näitä toimenpiteitä sekä tarkastelevat ja jakavat tietoa niiden täytäntöönpanon edistymisestä ottamalla tähän työhön mukaan nuorten kansalaisyhteiskunnan ja nuoret;
4. kääntävät ja levittävät laajalti tätä suositusta ja sen liitettä (myös saavutettavassa, nuorisoystävällisessä muodossa) koko nuorisosektorille sekä asianomaisille kansallisille, alueellisille ja paikallisille viranomaisille, ammattihenkilöstölle ja muille keskeisille sidosryhmille, erityisesti nuorten ja nuorten kansalaisyhteiskunnan hyväksi tai sen kanssa työskenteleville;
5. tarkastelevat ministerikomiteassa tämän suosituksen täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa viiden vuoden kuluttua sen antamisesta.

Suosituksen CM/Rec(2022)6 liite

Soveltamisala ja tarkoitus

1. Suosituksen tavoitteena on vastata nuorten ja nuorten kansalaisyhteiskunnan kohtaamiin haasteisiin heidän tavoitellessaan merkityksellistä ja aitoa osallistumista yhteiskunnalliseen elämään, organisatorista kestävyttä ja perusihmisoikeuksien toteutumista sekä poistaa näiden tavoitteiden saavuttamiselta.
2. Suosituksen tavoitteena on kannustaa jäsenvaltioita:
 - varmistamaan, että kaikki nuoret, myös syrjäytyneisiin ja aliedustettuihin ryhmiin kuuluvat, voivat nauttia täysin kansallisen ja kansainvälisen oikeuden mukaisista ihmis- ja kansalaisoikeuksista ja sosiaalisista ja poliittisista oikeuksista, tunnistamalla ja poistamalla esteitä ja mahdollistamalla nuorille näiden oikeuksien käyttämisen, mukaan luettuna mutta ei ainoastaan digitaalisesti;
 - laajentamaan ja suojelemaan nuorten kansalaisyhteiskuntaa osana hyvinvoivaa demokraattista yhteiskuntaa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä;

- vahvistamaan kaikkien nuorten ja nuorten kansalaisyhteiskunnan mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnan kehittämiseen, muun muassa luomalla kestävä ja suotuisa ympäristö laadukkaana nuorisotyön avulla, edistämällä kriittistä nuorisokansalaisuutta, varmistamalla nuorten merkityksellinen osallistuminen, tukemalla organisaatioiden kehittämistä ja varmistamalla rahoituksen saanti;
- toteuttamaan sukupuolten tasa-arvon periaatetta ja ottamaan huomioon monimuotoisuus, kun nuorille naisille ja miehille annetaan pääsy yhteiskunnalliseen, poliittiseen ja kulttuurielämään yleensä ja erityisesti johtotehtäviin;
- suunnittelemaan ja panemaan täytäntöön nuorten tarpeet huomioivia avoimen hallinnon strategioita ja aloitteita, jotka perustuvat avoimuuden, rehellisyyden, vastuullisuuden ja sidosryhmien osallistumisen periaatteisiin;
- laatimaan luotettavaan ja kattavaan tietoon ja tutkimukseen perustuvia toimintaperiaatteita ja toimenpiteitä, jotka on tehty nuorten kansalaisyhteiskunnan tilaa koskevan puolueettoman, avoimen ja osallistavan arvioinnin jälkeen;
- vahvistamaan jäsenvaltioiden sitoutumista mielekkääseen ja rakenteelliseen nuorten osallistumiseen demokraattiseen elämään tekemällä yhteistyötä nuorten ja heidän järjestöjensä kanssa sekä heidän kuulemisestaan kiinteä osa lainsäädäntöprosessia ja päätöksentekoa ja siirtymällä kohti monialaista lähestymistapaa, jossa nuoret osallistetaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja otetaan mukaan kokemuksiin demokratiasta ja heidän annetaan kehittää poliittisia toimia jo niiden alkusuunnittelusta lähtien innovatiivisten, osallistavien ja monipuolisten työkalujen avulla hyödyntäen parhaita käytäntöjä ja virtuaalisia lähestymistapoja.

3. Termien "nuoriso" tai "nuoret ihmiset" piirissä olevien ikäluokkien määrittelyn tulisi heijastaa kunkin jäsenvaltion oikeudellista ja perustuslaillista kehystä.

Periaatteet

4. Suositus rakentuu johdanto-osassa mainittujen asiakirjojen periaatteisiin sekä siihen tosiasiaan, että räättälöity tuki on tärkeä tekijä nuorten ja heidän kansalaisyhteiskuntansa tukemisessa, jotta nämä voivat osaltaan elvyttää moniarvoista demokratiaa ja rakentaa rauhanomaisia ja osallistavia yhteiskuntia Euroopassa.

Toimenpiteet

5. Toimenpiteillä pyritään edistämään suotuisan ja turvallisen toimintaympäristön luomista, jossa nuoret voivat perustaa ja johtaa kansalaisjärjestöjä ja liittyä niihin, sekä edistämään ja tukemaan nuorisotyötä, epävirallista koulutusta ja monialaista yhteistyötä ja siten edistämään nuorten aktiivista kansalaisuutta.

Suotuisan ja turvallisen ympäristön luominen kestäväälle nuorten kansalaisyhteiskunnalle

Jäsenvaltioiden olisi

- arvioitava lainsäädäntökehysään ja tarvittaessa päivitettävä ne varmistakseen ympäristön, joka mahdollistaa vahvan, riippumattoman ja vapaasti toimivan nuorten kansalaisyhteiskunnan;
- tarkasteltava yhteistyössä nuorten kansalaisyhteiskunnan kanssa edistystä, jota on tapahtunut edellytysten luomisessa kestäväälle ja suotuisalle ympäristölle, hyödyntämällä olemassa olevia välineitä tai tarvittaessa määrittelemällä uusia mittareita ja menetelmiä tarvittavan tiedon keräämiseksi;
- vaalittava riippumatonta, tieteellisesti luotettavaa kansallista ja eurooppalaista nuorisotutkimusta ja jaettava avoimen lähdekoodin tietoa sen tueksi;
- jaettava parhaita käytäntöjä jäsenvaltioiden kesken nuorten kansalaisyhteiskunnan mahdollistamiseksi ja laajentamiseksi sekä etsittävä synergioita muiden Euroopan alueella jo käytössä olevien tiedonvaihdomekanismien kanssa;

- poistettava uhat nuorten kansalaisyhteiskunnan työtä, jonka pyrkimyksenä on yhdessäelö rauhanomaisissa ja osallistavissa yhteiskunnissa ja Euroopan neuvoston ihmisoikeuksia, demokratiaa ja oikeusvaltioperiaatetta koskevien ydinarvojen vaaliminen moniarvoisen demokratian suojelemiseksi;
- hyväksyttävä, soveltuvin osin ja asiaa koskevien kansallisten lainsäädäntökehysten mukaisesti, yksinkertaiset, joustavat ja laajasti saatavilla olevat julkiset rahoitus- ja raportointimekanismit nuorten kansalaisyhteiskunnalle;
- poistettava aiheettomia oikeudellisia ja hallinnollisia rasitteita tai esteitä nuorten kansalaisyhteiskunnan rahoitukselle yksityisiltä ja kansainvälisiltä rahoittajilta ja kehitettävä kansallisia rahoitusmekanismeja sellaisten toimien rahoittamiseksi, jotka pyrkivät edistämään ja vahvistamaan Euroopan neuvoston arvoja suosituksen CM/Rec(2018)11 ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti;
- varmistettava asianmukainen tuki korkealaatuiselle nuorisotyölle, mukaan lukien sen digitaaliselle ulottuvuudelle, joka edistää kriittistä nuorten kansalaisuutta ja antaa eri taustoista tuleville nuorille, myös syrjäytyneistä ja aliedustetuista ryhmistä tuleville, mahdollisuuden tarttua haasteisiin, joita nuoret ja heidän kansalaisyhteiskuntansa kohtaavat oikeuksiensa käytössä ja demokraattisen ja oikeudenmukaisen Euroopan rakentamisessa;
- pyrittävä ylläpitämään ja tukemaan mahdollisimman hyvin suotuisaa toimintaympäristöä nuorten kansalaisyhteiskunnalle kriisitilanteissa.

Nuorten demokraattiseen elämään osallistumisen vahvistaminen

Jäsenvaltioiden olisi

- tuettava nuorten aktiivisen kansalaisuuden kehittämistä ja panostettava nuorten osaamiseen demokraattisessa kulttuurissa sekä rakennettava heidän luottamustaan demokraattisiin instituutioihin;
- varmistettava, että viranomaisilla on niin kansallisella, alueellisella kuin paikallisellakin tasolla toimivalta, kyky ja keinot kuulla kaikkia nuoria ja ottaa heidät aktiivisesti osaksi politiikan- ja päätöksentekoa, muun muassa käyttämällä perinteisten menetelmien rinnalla uusia innovatiivisia ja kokeilevia menetelmiä, ja että ne seuraavat niihin perustuvan politiikan, lainsäädännön ja päätösten täytäntöönpanoa;
- annettava kaikille nuorille asianmukaiset osallistumismahdollisuudet viranomaisten toimintaan, mukaan lukien digitaalisilla työkaluilla, ja varmistettava, että ne ovat saatavilla vähemmistökielillä ja nuorten maahanmuuttajien, pakolaisten sekä vammaisten nuorten saavutettavissa, jotta vältetään vahvistamasta nykyistä eriarvoisuutta tai luomasta sellaista eri taustoista tulevien nuorten välillä;
- helpotettava kaikkien nuorten ja heidän kansalaisyhteiskuntansa mahdollisuutta käyttää digitaalisia työkaluja ja internetyhteyksiä myös maaseudulla ja syrjäisillä alueilla ja näin edistää yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia ja nuorten parempaa elämänlaatua heidän inhimillisen, kulttuurisen, sosiaalisen, poliittisen ja taloudellisen kehityksensä puitteissa;
- yhdessä nuorten ja heidän kansalaisyhteiskuntansa kanssa tunnistaa ja käsitellä systeemisiä ja ennalta arvaamattomia esteitä, jotka vaikeuttavat tai rajoittavat nuorten merkityksellistä osallistumista;
- annettava kaikille nuorille mahdollisuus hankkia demokraattisia valmiuksia aktiiviseen ja vastuuntuntoiseen osallistumiseen demokraattiseen yhteiskuntaan, tukemalla laadukasta koulutusta kaikille, nuorisotyötä, epävirallista koulutusta ja yhteistyötä virallisen koulutussektorin kanssa aktiivisen kansalaisuuden, osallistumisen ja sosiaalisen osallisuuden kehittämiseksi siten, että kaikilla nuorilla, erityisesti syrjäytyneillä ja riskiryhmiin kuuluvilla, on pääsy digitaalisia valmiuksia ja medialukutaitoa parantavaan ja demokraattiseen koulutukseen;
- varmistettava, että nuorisopolitiikkaa harjoittavilla viranomaisilla kaikilla hallinnon tasoilla on asianmukaiset taidot vuoropuheluun nuorten kanssa;
- luotava uusia osallistavia tiloja tai elävöitettävä jo olemassa olevia tiloja (kuten virallisia koulutustiloja), joissa nuoret voivat harjoitella, kokea, pohtia ja oppia demokratiaa ja osallistumista käsitteleviä teorioita suosituksen CM/Rec(2010)7 hengessä;

- otettava huomioon nuorten ääni ja mielipiteet poliittisissa prosesseissa näkemysten moninaisuutta kunnioittaen;
- käytävä avointa ja jäsenneilyä vuoropuhelua nuorten ja nuorten kansalaisyhteiskunnan kanssa ja luotava edellytykset nuorten mahdollisimman laajalle poliittiselle osallistumiselle esimerkiksi harkitsemalla äänioikeuden ikärajan alentamista tai edistämällä uusia digitaalisia osallistumismuotoja;
- edistettävä ja soveltuvin osin käynnistettävä vuoropuhelua ja/tai otettava käyttöön yhteisjohtamisen malleja nuorten kanssa paikallisissa, alueellisissa ja kansallisissa poliittisissa toimintakehyksissä;
- otettava käyttöön strateginen lähestymistapa nuorten ja nuorten kansalaisyhteiskunnan kuulemiseen ja yhteistyöhön eri sektoreilla luoden monialaisia strategioita nuorten osallistumiseksi demokraattiseen elämään;
- annettava nuorille pääsy nykyisiin ja tuleviin julkisiin kuulemisalustoihin ja -prosesseihin kaikilla tasoilla yhteistyössä nuorten kanssa, jotta he voivat esittää monipuolisia näkemyksiä kaikista kysymyksistä, mukaan lukien nuorisopolitiikasta; tunnistettava nuorten käyttämät digitaaliset alustat ja kytkettävä ne perinteisiin julkisiin poliittisiin foorumeihin;
- luotava viranomaisten ja nuorten sekä nuorten kansalaisyhteiskunnan välille suorat yhteydenpitokanavat sähköisen hallinnon käyttöönotossa ja kehittämisessä.

Nuorten oikeuksiin pääsyn varmistaminen

Jäsenvaltioiden olisi

- yleissopimukseen kirjattujen oikeuksien osalta suojeltava ja edistettävä yhdistymisvapautta ja (rauhanomaista) kokoontumista koskevia oikeuksia (11 artikla); sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta, mukaan lukien oikeutta edustaa moniarvoisia ja marginaalisia näkemyksiä ja suhtautua kriittisesti erilaisiin kysymyksiin nuorina kansalaisina (10 artikla); ja kaikkien nuorten oikeutta yksityiselämän suojaan (8 artikla), sekä poistettava esteet nuorten kansalaisoikeuksien ja poliittisten oikeuksien tieltä, myös varmistamalla, että heidän sosiaalisia oikeuksiaan kunnioitetaan;
- suojeltava nuorten ihmisten oikeuksia osallistua nuorten vaikuttamistyöhön ja ilmaista vapaasti poliittisia kantojaan sallimalla nuorten kansalaisyhteiskunnan rauhanomaisten julkisten kokoontumisten ja mielenosoitusten järjestäminen; ja turvattava nuorten oikeus vapaasti ilmaista mielipiteensä ja suojeltava heitä väkivallalta ja poliittisista syistä tapahtuvilta myöhemmiltä pidätyksiltä;
- edistettävä myös sähköisiä menetelmiä käyttäen kaikkien nuorten oikeuksia ja varmistettava heidän tiedonsaantinsa sekä samalla suojattava heitä sekä julkisten että yksityisten toimijoiden disinformaatiolta, manipuloinnilta ja tietojen väärinkäytöltä erityisesti digitaalisessa ympäristössä muun muassa tarjoamalla koulutusta ja neuvontaa; ja varmistettava, etteivät nuoret joudu vihapuheen kohteeksi tai altistu muille kielteisille ilmiöille mielipiteidensä ja/tai osallistumisensa vuoksi;
- suojeltava nuorten poliittisia ja sosiaalisia oikeuksia ja heidän yksityisyyttään tekoälyn kehittämiseen liittyen, esimerkiksi mahdollisen kasvojen tunnistusteknologian väärinkäytön suhteen julkisissa tiloissa, kuten tekoälyn mahdollistamassa joukkovalvonnassa;
- edistettävä ja kannustettava itseilmaisua ja nuorten mahdollisuuksien täyttämistä sekä suojeltava heitä näihin valintoihin perustuvalta erottelulta, epäluottamukselta tai marginalisoinnilta Euroopan neuvoston ydinarvoja kunnioittaen;
- luotava tarvittavat edellytykset nuorten ja nuorten kansalaisyhteiskunnan moniarvoisten ja marginalisoitujen näkemysten ja kantojen esittämiselle julkisessa keskustelussa ilman rangaistuksen pelkoa.